

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

Навчально-методичний комплекс дисципліни
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Харків – 2015

УДК 338.339

Операційний менеджмент: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 073 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» / Євтушенко В.А., Євтушенко Г.В., Сорін Б.В. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 30 с.

Рецензенти: д.е.н., проф. Т.С. Пічугіна, професор кафедри бізнесу та контролінгу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

к.е.н., доц. Н.Г. Дуна, доцент кафедри міжнародної економіки та світового господарства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Розглянуто і схвалено:

на засіданні НМК економічного факультету 25 грудня 2014 р., протокол № 4

Навчально-методичне видання призначене для здійснення теоретичної та практичної підготовки відповідно до кваліфікаційної характеристики студентів-бакалаврів спеціальності 073 «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» з навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління», метою якої є формування сучасного економічного мислення, засвоєння теоретичних знань щодо змісту етапів еволюції теорії і практики державного та регіонального регулювання економіки.

Навчально-методичний комплекс дисципліни містить характеристику структури програми навчального курсу, анотований зміст дисципліни, перелік методів навчання та необхідне НМКД, тематику виконання ІНДЗ, форми та методи контролю знань, питання до екзамену, приклади типових тестових завдань.

© ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015

© Євтушенко В.А.

© Євтушенко Г.В.

© Сорін Б.В.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета: формування сучасного економічного мислення, засвоєння теоретичних знань щодо змісту етапів еволюції теорії і практики державного та регіонального регулювання економіки.

Завдання вивчення теоретико-методологічних основ формування загальнодержавної та регіональної політики; теорії і практики державної регіональної економічної політики; сучасних напрямків, форм та масштабів взаємодії державного та регіонального управління тощо.

Предмет: системи типових заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, що здійснюються правовими державними структурами і громадськими організаціями з метою стабілізації і пристосування існуючої соціально-економічної системи до умов, що змінюються.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Державне регулювання як функція держави

Тема 2. Стратегія соціально-економічного розвитку України

Тема 3. Фінансова політика та кредитно-грошове регулювання

Тема 4. Структурна та інвестиційна політика держави

Тема 5. Науково-технічна та інноваційна політика

Глава 6. Державне регулювання підприємництва

Тема 7. Сутність, цілі, принципи та інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Тема 8. Особливості державне регулювання цін та інфляції

Тема 9. Механізм регіональної економічної політики держави

Тема 10. Соціальна політика держави: сутність, моделі, завдання та показники

Тема 11. Державне регулювання природоохоронної діяльності

Методи навчання

Лекції, практичні ситуації, case-study, розрахунково-аналітичні завдання, тренінги, рольові ігри, тестування.

Методичне забезпечення

НМКД – робоча програма, тексти лекцій, плани практичних занять, пакет розрахунково-аналітичних завдань, кейси, тести, ситуації.

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- зміст етапів еволюції теорії і практики державного регулювання економіки;
- необхідність і сутність державного регулювання економіки;
- сутність державного управління, його принципи, методи та основні елементи (суб'єкти, об'єкти, функції);
- механізм й основні аспекти регіональної політики держави;
- теорії і практики державної регіональної економічної політики;
- особливості державного регулювання економіки в трансформаційний період та досвіду державного регулювання економіки у промислово розвинутих країнах;
- сутність соціально-економічного прогнозування, його принципи, функції та класифікація прогнозів.
- основи макроекономічного планування;
- засади державного програмно-цільового планування;
- сутність, завдання і принципи зовнішньоекономічної політики держави;
- сучасні напрямки, форми та масштаби взаємодії державного та регіонального управління;
- пріоритети стратегії економічного та соціального розвитку України;

- законодавчі та нормативно-правові засади діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування
- сутність й методи застосування механізмів державного та регіонального управління у конкретних соціально-економічних умовах.

вміти:

- формувати стратегії соціально-економічного розвитку країни;
- оцінювати пріоритети суспільства та розробляти ієрархії цілей;
- здійснювати макроекономічне та державне програмно-цільове планування;
- володіти основними інструментами кредитно-грошового регулювання;
- застосовувати методи реалізації науково-технічної політики;
- створювати психологічний та соціальний портрет типового підприємця;
- оцінювати соціальну політику держави за основними показниками;
- розраховувати ефективність інвестиційної діяльності держави;
- застосовувати інструменти державної екологічної політики, з метою її поліпшення;
- визначати перспективи розвитку національного механізму природокористування в державі;
- застосовувати методи реалізації науково-технічної політики;
- визначати особливості антиінфляційного регулювання у державі;
- здійснювати порівняльний аналіз досвіду регулювання ціноутворення в різних країнах;
- визначати проблеми та шляхи покращення сучасної регіональної політики в державі;
- розробляти та реалізовувати програми економічного і соціального розвитку регіону;

- застосовувати технології регулювання ринку праці та зайнятості населення, реальних доходів споживання та соціального захисту населення в Україні
- формувати інструментарій управління державною службою;
- проводити атестацію державних службовців;
- застосовувати методи державного та регіонального управління у майбутній практичній діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Державне регулювання як функція держави

Необхідність і сутність державного регулювання економіки. Методи державного регулювання економіки. Еволюція концепцій державного регулювання економіки. Особливості державного регулювання економіки в трансформаційний період. Методи державного регулювання економіки. Еволюція теорії і практики державного регулювання економіки. ДРЕ в умовах глобалізації світової економіки. Теорії державного регулювання економіки. Досвід державного регулювання економіки в промислово розвинутих країнах.

Тема 2. Стратегія соціально-економічного розвитку України

Сутність соціально-економічної стратегії. Соціально-економічне прогнозування. Макроекономічне планування. Державне програмно-цільове планування. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку країни, бачення пріоритетів суспільства та побудова ієрархії цілей. Сутність соціально-економічного прогнозування, його принципи, функції та класифікація прогнозів. Сутність макроекономічного планування, його форми, принципи і методи здійснення. Основні напрямки стратегії економічного та соціального розвитку України: стратегічні пріоритети та найважливіші економічні завдання.

Тема 3. Фінансова політика та кредитно-грошове регулювання

Зміст та напрямки кредитно-грошового регулювання. Основні інструменти кредитно-грошового регулювання. Сутність фінансового регулювання економіки. Порівняльний аналіз ефективності кредитно-грошового і фінансового регулювання. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіонів.

Тема 4. Структурна та інвестиційна політика

Структура економіки та її види. Структура економіки та основні типи структурної політики. Сучасний стан структури економіки України та її реформування. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Необхідність структурної перебудови економіки України. Зв'язок інвестиційної та структурної політики. Державне управління інвестиційною діяльністю. Пріоритетні галузі та конкурентні переваги України. Інвестиційна політика в Україні.

Тема 5. Науково-технічна та інноваційна політика

Науково-технічний прогрес та економічне зростання. Необхідність та сутність науково-технічної політики. Форми та методи реалізації науково-технічної політики. Державне регулювання інноваційних процесів.

Тема 6. Державне регулювання підприємництва

Підприємництво як об'єкт державного регулювання. Правова база підприємництва в Україні. Роль держави в становленні конкурентного середовища. Фінансові важелі державної підприємницької політики. Державна підтримка малого підприємництва та основні напрями його стимулювання. Психологічний та соціальний портрет типового підприємця. Підприємництво у великому бізнесі. Законодавчі обмеження підприємницької діяльності в Україні. Конкурентне середовище: вплив на підприємницьку активність.

Світовий досвід податкового стимулювання підприємництва и порівнянні з вітчизняною практикою.

Тема 7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики держави. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Платіжний баланс як інструмент державного регулювання. Регулювання міграції робочої сили. Тарифні та нетарифні методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Необхідність антидемпінгових обмежень. Регулювання іноземного інвестування.

Тема 8. Державне регулювання цін та інфляції

Державна трансакційна політика. Антиінфляційна політика держави. Суть та принципи державного регулювання цін в ринкових умовах. Державне регулювання ціноутворення в розвинутих країнах. Суть та методи антиінфляційного регулювання. Загальний стан державного регулювання цін в Україні. Особливості антиінфляційного регулювання в Україні. Лібералізація цін в Україні. Порівняльний аналіз досвіду регулювання ціноутворення в розвинутих країнах. Регулювання цін (тарифів) природних монополій.

Тема 9. Регіональна економічна політика

Мета й основні аспекти регіональної політики держави. Сутність та принципи державної регіональної економічної політики. Теорії державного регулювання розвитку регіонів. Еволюція державного регулювання розвитку регіонів. Механізм регіональної політики в перехідній економіці. Проблеми сучасної регіональної політики України. Удосконалювання фінансового механізму місцевих бюджетів. Програми економічного і соціального розвитку регіону і їхня реалізація. Роль місцевих бюджетів у зміцненні місцевого самоврядування. Теорія і практика функціонування ВЕЗ в Україні.

Тема 10. Соціальна політика

Сутність соціальної політики, її цілі, напрямки і основні моделі. Основні завдання та показники соціальної політики в Україні. Регулювання ринку праці та зайнятості населення, реальних доходів споживання та соціального захисту населення в Україні. Соціальний захист населення та розвиток соціальної інфраструктури. Механізм регулювання ринку праці. Модель соціальної політики Української держави та її реалізація у перехідний період. Моделі соціальної політики у розвинутих країнах. Нова стратегія української держави у політиці доходів в умовах зростання економіки.

Тема 11. Державне регулювання природоохоронної діяльності

Проблеми глобальної економічної безпеки та необхідність втручання держави. Мета, завдання та ефективність державного регулювання екологічної сфери. Рівні, методи й інструменти державної екологічної політики. Перспективи розвитку національного механізму природокористування в Україні. Основні складові концепції сталого еколого-економічного розвитку. Глобалізація та екологізація міжнародних відносин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / [С. І. Архієреєв, О. О. Демьохіна, В. А. Євтушенко, Д. А. Козуб, В. І. Удодова, Т. В. Рябова, Л. І. Шана, Н. В. Шибасєва, К. Шимпф]; за ред. Архієреєва С. І., Решетняк Н. Б. – Харків: НТУ «ХПИ», 2004. – 190 с.
2. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / [С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.
3. Мельник А. Ф. Державне управління: Навч. посіб. / [за ред. А. Ф. Мельник]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

Додаткова

4. Авер'янов В. Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В.Б. Авер'янов. – К. : Юстиніан, 2007. – 288 с.
5. Авер'янов В. Б. Державне управління: теорія і практика / [за заг. ред. проф. В. Б. Авер'янова]. – К. : Хрінком Інтер, 1998. – 432 с.
6. Башнянин Г. І. Політична економія: Підручник / Г. І. Башнянин, Л. Ю. Лазур, В. С. Медведєв. – К. : Видавництво «Ніка-Центр Ельга», 2000. – 300 с.
7. Воронкова В. Г Менеджмент в держаних організаціях : навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2004. – 256 с.
8. Глен Райт. Державне управління / Глен Райт. – К, 1994. – 113 с.
9. Державне управління в Україні : навч. посіб. / [за заг. ред. проф. В. Б. Авер'янова]. – К. : Хрінком Інтер, 1999. – 432 с.
10. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Факт, 2003. – 384 с.
11. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. – К. : Знання-Прес, 2000. – 214 с.
12. Желюк Т. Л. Державна служба : навч. посіб. / Т. Л. Желюк. – Луцьк : Професіонал, 2000. – 558 с.
13. Історія економічних учень: Підручник / [Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін.]; за ред. Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко. – К. : КНЕУ, 1999.
14. Карпінський Б. А. Макроекономіка: зростання і сталий розвиток: навч. посіб. / Б. А. Карпінський, С. М. Божко, О. Б. Карпінська. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 272 с.
15. Коломійчук В. С. Соціально-економічний розвиток України в умовах перехідної економіки (підходи до вивчення, стратегії розвитку) / В. С. Коломійчук. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2009. – 440 с.
16. Круш П. В. Регіональне управління : навч. посіб. / П. В. Круш, О. О. Кожем'яченко. – К. : ЦУЛ, 2007. – 248 с.

17. Куликов Л. М. Основы экономической теории. Учеб. пособие. / Л. М. Куликов. – М. : Финансы и статистика, 2005. –400 с.
18. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посіб. / О. Д. Лазор. – К. : ЦУЛ, 2003. – 432 с.
19. Малиновський В. Державне управління : навч. посіб. / В. Малиновський. – Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2000. – 558 с.
20. Михасюк І. Р. Державне регулювання економіки / [за ред. Михасюка І. Р.]. – Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 1999. – 640 с.
21. Морозова Т. Г. [Государственное регулирование экономики](#) / Т. Г. Морозова. – К. : Основи, 2005. – 255с.
22. Мочерний С. В. Політична економія : Навч. посіб. / С. В. Мочерний. – К. : Знання-Прес, 2002. – 687 с.
23. Оболенський О. Ю. Державна служба : підручник / О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2006. – 472 с.
24. Ординський В. Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посіб. / В. Л. Ординський, З. Р. Кисіль, М. В. Ковалів. – К. : ЦУЛ, 2008. – 296 с.
25. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посібник / Г. В. Присенко, Е. І. Равікович. – К. : КНЕУ, 2005. – 378 с.
26. Шиян Н. І. Державне регулювання економіки / Н. І. Шиян. – Х. : ТОВ «Вид-во «Формат Плюс»», 2008. – 384 с.
27. Якубовський О. П. Державна влада і громадянське суспільство : система взаємодії : монографія / О. П. Якубовський, Т. А. Бутирська. – О. : ОРІД НАДУ, 2004. – 196 с.

Закони і законодавчі акти

28. Конституція України [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
29. Закон України «Про екологічну експертизу» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

30. Закону України «Про єдиний митний тариф» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
31. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
32. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
33. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. №280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. – 170 с.
34. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
35. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
36. Закон України «Про природні монополії» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
37. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 року №2850-IV [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – Режим доступу: [www/minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua).
38. Закон України «Про ціни і ціноутворення» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
39. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
40. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
41. Кодекс торговельного мореплавства України [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
42. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
43. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2001 №1195 «Про затвердження Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій

вирівнювання, субвенцій та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами» (зі змінами та доповненнями на 14.09.2002 р.) [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

44. Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

45. Постанова Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

46. Постанова Кабінету Міністрів України «Про удосконалення порядку формування цін» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

47. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. №1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – №30. – Ст. 2131. – С. 36 – 78.

48. Концепції державної регіональної політики. Затверджена указом Президента від 25 травня 2001 року №341 [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – Режим доступу: [www/minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)

49. Основні тенденції грошово-кредитного ринку України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

50. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000–2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України. 2000 рік // Урядовий кур'єр. – 2000. – № 34. – С. 5 – 12.

51. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>

52. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування національної академії наук України [Електронний ресурс] // Інститут економіки та

прогнозування національної академії наук України. – Режим доступу:
<http://www.ief.org.ua/index.htm>

53. Официальное Интернет-представительство Президента Украины [Електронний ресурс] // Президент Украины. – Режим доступа: <http://www.president.gov.ua>

54. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

55. Официальный сайт органов исполнительной власти Украины [Електронний ресурс] // Правительственный портал. Единый веб-портал органов исполнительной власти Украины. – Режим доступа: <http://www.kmu.gov.ua>

Періодичні видання:

56. Башнянин Г. І. Яку систему регуляції національної економіки ми повинні створити в Україні / Башнянин Г. І., Копич І. М. // Регіональна економіка. – 1997. – №2. – С. 25 – 26.

57. Борщевский В. В. Иноземні інвестиції як чинник регіонального розвитку / В. В. Борщевський // Фінанси України. – 2003. – №10.

58. Дзеркало тижня [Електронний ресурс] // Режим доступу до газети: <http://www.dt.ua/2000/2020/68155/>

59. Економічний журнал [Електронний ресурс] // Режим доступу до журн.: <http://economy.at.ua/publ/9-1-0-21>

60. Гальчинський А. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання України / Гальчинський А., Львовчкін С. // Економіка України. – 2009. – № 6. – С. 4 – 11.

61. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. Геєць // Економіка України. – 2009. – № 2. – С. 24 – 30.

62. Гладка У. Б. Інвестиційна діяльність та її державне регулювання / У. Б. Гладка // Регіональна економіка. – 2009. – № 2 (52).

63. Депресивні регіони України: аналіз, оцінка, проблеми // Регіональна економіка. – 2009. – №1. – С. 87.
64. Коновалова С. О. Специфіка кредитно-грошової політики в умовах світової фінансової кризи / С. О. Коновалова // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №8. – С. 12 – 17.
65. Корнийчук Л. Экономический рост и устойчивое развитие / Л. Корнийчук // Экономика Украины. – 2009. – № 3. – С. 84 – 91.
66. Кухарська Н. Специфіка грошово-кредитного регулювання в Україні / Н. Кухарська // Економіст. – 2009. – № 3. – С. 55 – 57.
67. Мазур Г. О. Особливості державної інвестиційної політики України / Г. О. Мазур // Економіка ринкових відносин. – 2008. – № 2.
68. Менькова Н. Методология оценки налогового потенциала муниципальных образований в условиях реализации мероприятий в сфере бюджетного планирования / Н. Менькова // Муниципальная экономика. – 2006. – №4. – С. 50 – 58.
69. Михайличенко М. Думка експерта: Монетарна політика НБУ залишається жорсткою / М. Михайличенко // Українська правда. – 2009. – № 2. – С. 62 – 64.
70. Некіпелов О. Ризики грошово-кредитної політики та сучасні фінансові кризи / О. Некіпелов // Економіка України – 2009. – № 2. – С. 24 – 30.
71. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету як домінанта фінансової стабільності держави / Ц. Г. Огонь // Фінанси України. – 2005. – №6. – С. 19 – 28.
72. Слухай С. В. Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в Україні / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. – 2007. – №8. – С. 63 – 72.
73. Старостенко Н. В. Методология формування міжбюджетних трансфертів / Н. В. Старостенко // Фінанси України. – 2005. – С. 39 – 44.

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (ІНДЗ)

Метою написання ІНДЗ є:

- глибоке вивчення теорії питання в сучасному його стані;
- ознайомлення із застосуванням теорії на практиці;
- вивчення, збір, систематизація та обробка інформації;
- виявлення самостійної точки зору студентів на поставлені запитання.

Процес виконання ІНДЗ містить низку послідовних етапів, основними з яких є:

1. Вибір теми ІНДЗ
2. Вивчення спеціальної літератури з обраної теми
3. Складання плану
4. Розкриття змісту теми ІНДЗ: викладання теорії питання, аналіз одержаних матеріалів, обґрунтування висновків та пропозицій
5. Оформлення ІНДЗ
6. Захист ІНДЗ

Якість написання ІНДЗ і результат його захисту оцінюється за чотирьохбальною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та на підставі бальних оцінок складових написання ІНДЗ за максимальною шкалою:

Зміст ІНДЗ – 10 балів;

Оформлення – 5 балів;

Презентування (захист) ІНДЗ – 5 балів.

Тема 1. Державне регулювання як функція держави

1. Необхідність і сутність державного регулювання економіки.
2. Методи державного регулювання економіки.
3. Еволюція концепцій державного регулювання економіки.
4. Особливості державного регулювання економіки в трансформаційний період.
5. Методи державного регулювання економіки.

6. Еволюція теорії і практики державного регулювання економіки.
7. ДРЕ в умовах глобалізації світової економіки.
8. Теорії державного регулювання економіки.
9. Досвід державного регулювання економіки в промислово розвинутих країнах.

Тема 2. Стратегія соціально-економічного розвитку України

1. Сутність соціально-економічної стратегії.
2. Соціально-економічне прогнозування.
3. Макроекономічне планування.
4. Державне програмно-цільове планування.
5. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку країни, бачення пріоритетів суспільства та побудова ієрархії цілей.
6. Сутність соціально-економічного прогнозування, його **принципи**, функції та класифікація прогнозів.
7. Сутність макроекономічного планування, його форми, принципи і методи здійснення.
8. Основні напрямки стратегії економічного та соціального розвитку України: стратегічні пріоритети та найважливіші економічні завдання.

Тема 3. Фінансова політика та кредитно-грошове регулювання

1. Зміст та напрямки кредитно-грошового регулювання.
2. Основні інструменти кредитно-грошового регулювання.
3. Сутність фінансового регулювання економіки.
4. Порівняльний аналіз ефективності кредитно-грошового і фінансового регулювання.
5. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіонів.

Тема 4. Структурна та інвестиційна політика

1. Структура економіки та її види.
2. Структура економіки та основні типи структурної політики.
3. Сучасний стан структури економіки України та її реформування.
4. Державне регулювання інвестиційної діяльності.
5. Необхідність структурної перебудови економіки України.
6. Зв'язок інвестиційної та структурної політики.
7. Державне управління інвестиційною діяльністю.
8. Пріоритетні галузі та конкурентні переваги України.
9. Інвестиційна політика в Україні.

Тема 5. Науково-технічна та інноваційна політика

1. Науково-технічний прогрес та економічне зростання.
2. Необхідність та сутність науково-технічної політики.
3. Форми та методи реалізації науково-технічної політики.
4. Державне регулювання інноваційних процесів.

Глава 6. Державне регулювання підприємництва

1. Підприємництво як об'єкт державного регулювання.
2. Правова база підприємництва в Україні.
3. Роль держави в становленні конкурентного середовища.
4. Фінансові важелі державної підприємницької політики.
5. Державна підтримка малого підприємництва та основні напрями його стимулювання.
6. Психологічний та соціальний портрет типового підприємця.
7. Підприємництво у великому бізнесі.
8. Законодавчі обмеження підприємницької діяльності в Україні.
9. Конкурентне середовище: вплив на підприємницьку активність.
10. Світовий досвід податкового стимулювання підприємництва и порівнянні з вітчизняною практикою.

Тема 7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

1. Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики держави.
2. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Платіжний баланс як інструмент державного регулювання.
4. Регулювання міграції робочої сили.
5. Тарифні та нетарифні методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Необхідність антидемпінгових обмежень.
7. Регулювання іноземного інвестування.

Тема 8. Державне регулювання цін та інфляції

1. Державна трансакційна політика.
2. Антиінфляційна політика держави.
3. Суть та принципи державного регулювання цін в ринкових умовах.
4. Державне регулювання ціноутворення в розвинутих країнах.
5. Суть та методи антиінфляційного регулювання.
6. Загальний стан державного регулювання цін в Україні.
7. Особливості антиінфляційного регулювання в Україні.
8. Лібералізація цін в Україні.
9. Порівняльний аналіз досвіду регулювання ціноутворення в розвинутих країнах.
10. Регулювання цін (тарифів) природних монополій.

Тема 9. Регіональна економічна політика

1. Мета й основні аспекти регіональної політики держави.
2. Сутність та принципи державної регіональної економічної політики.
3. Теорії державного регулювання розвитку регіонів.
4. Еволюція державного регулювання розвитку регіонів.

5. Механізм регіональної політики в перехідній економіці.
6. Проблеми сучасної регіональної політики України.
7. Удосконалювання фінансового механізму місцевих бюджетів.
8. Програми економічного і соціального розвитку регіону і їхня реалізація.
9. Роль місцевих бюджетів у зміцненні місцевого самоврядування.
10. Теорія і практика функціонування ВЕЗ в Україні.

Тема 10. Соціальна політика

1. Сутність соціальної політики, її цілі, напрямки і основні моделі
2. Основні завдання та показники соціальної політики в Україні
3. Регулювання ринку праці та зайнятості населення, реальних доходів споживання та соціального захисту населення в Україні.
4. Соціальний захист населення та розвиток соціальної інфраструктури
5. Механізм регулювання ринку праці,
6. Модель соціальної політики Української держави та її реалізація у перехідний період.
7. Моделі соціальної політики у розвинутих країнах.
8. Нова стратегія української держави у політиці доходів в умовах зростання економіки.

Тема 11. Державне регулювання природоохоронної діяльності

1. Проблеми глобальної економічної безпеки та необхідність втручання держави.
2. Мета, завдання та ефективність державного регулювання екологічної сфери.
3. Рівні, методи й інструменти державної екологічної політики.
4. Перспективи розвитку національного механізму природокористування в Україні.
5. Основні складові концепції сталого еколого-економічного розвитку.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Необхідність і сутність державного регулювання економіки
2. Методи державного регулювання економіки
3. Еволюція концепцій державного регулювання економіки
4. Особливості державного регулювання економіки в трансформаційний період
5. Методи державного регулювання економіки
6. Еволюція теорії і практики державного регулювання економіки
7. ДРЕ в умовах глобалізації світової економіки
8. Теорії державного регулювання економіки
9. Досвід державного регулювання економіки в промислово розвинутих країнах
10. Сутність соціально-економічної стратегії
11. Соціально-економічне прогнозування
12. Макроекономічне планування
13. Державне програмно-цільове планування
14. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку країни, бачення пріоритетів суспільства та побудова ієрархії цілей
15. Сутність соціально-економічного прогнозування, його принципи, функції та класифікація прогнозів
16. Сутність макроекономічного планування, його форми, принципи і методи здійснення
17. Основні напрямки стратегії економічного та соціального розвитку України: стратегічні пріоритети та найважливіші економічні завдання
18. Зміст та напрямки кредитно-грошового регулювання
19. Основні інструменти кредитно-грошового регулювання
20. Сутність фінансового регулювання економіки

21. Порівняльний аналіз ефективності кредитно-грошового і фінансового регулювання
22. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіонів
23. Структура економіки та її види
24. Структура економіки та основні типи структурної політики
25. Сучасний стан структури економіки України та її реформування
26. Державне регулювання інвестиційної діяльності
27. Необхідність структурної перебудови економіки України.
28. Зв'язок інвестиційної та структурної політики
29. Державне управління інвестиційною діяльністю
30. Пріоритетні галузі та конкурентні переваги України
31. Інвестиційна політика в Україні
32. Науково-технічний прогрес та економічне зростання
33. Необхідність та сутність науково-технічної політики
34. Форми та методи реалізації науково-технічної політики
35. Державне регулювання інноваційних процесів
36. Підприємництво як об'єкт державного регулювання
37. Правова база підприємництва в Україні
38. Роль держави в становленні конкурентного середовища
39. Фінансові важелі державної підприємницької політики
40. Державна підтримка малого підприємництва та основні напрями його стимулювання
41. Психологічний та соціальний портрет типового підприємця
42. Підприємництво у великому бізнесі
43. Законодавчі обмеження підприємницької діяльності в Україні
44. Конкурентне середовище: вплив на підприємницьку активність

45. Світовий досвід податкового стимулювання підприємництва и порівнянні з вітчизняною практикою
46. Сутність, цілі та принципи зовнішньоекономічної політики держави
47. Основні інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності
48. Платіжний баланс як інструмент державного регулювання
49. Регулювання міграції робочої сили
50. Тарифні та нетарифні методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності
51. Необхідність антидемпінгових обмежень
52. Регулювання іноземного інвестування
53. Державна трансакційна політика
54. Антиінфляційна політика держави
55. Суть та принципи державного регулювання цін в ринкових умовах
56. Державне регулювання ціноутворення в розвинутих країнах
57. Суть та методи антиінфляційного регулювання
58. Загальний стан державного регулювання цін в Україні
59. Особливості антиінфляційного регулювання в Україні
60. Лібералізація цін в Україні
61. Порівняльний аналіз досвіду регулювання ціноутворення в розвинутих країнах
62. Регулювання цін (тарифів) природних монополій
63. Мета й основні аспекти регіональної політики держави
64. Сутність та принципи державної регіональної економічної політики
65. Теорії державного регулювання розвитку регіонів
66. Еволюція державного регулювання розвитку регіонів
67. Механізм регіональної політики в перехідній економіці
68. Проблеми сучасної регіональної політики України.

69. Удосконалювання фінансового механізму місцевих бюджетів
70. Програми економічного і соціального розвитку регіону і їхня реалізація
71. Роль місцевих бюджетів у зміцненні місцевого самоврядування
72. Теорія і практика функціонування ВЕЗ в Україні
73. Сутність соціальної політики, її цілі, напрямки і основні моделі
74. Основні завдання та показники соціальної політики в Україні
75. Регулювання ринку праці та зайнятості населення, реальних доходів споживання та соціального захисту населення в Україні
76. Соціальний захист населення та розвиток соціальної інфраструктури
77. Механізм регулювання ринку праці
78. Модель соціальної політики Української держави та її реалізація у перехідний період
79. Моделі соціальної політики у розвинутих країнах
80. Нова стратегія української держави у політиці доходів в умовах зростання економіки
81. Проблеми глобальної економічної безпеки та необхідність втручання держави
82. Мета, завдання та ефективність державного регулювання екологічної сфери
83. Рівні, методи й інструменти державної екологічної політики
84. Перспективи розвитку національного механізму природокористування в Україні
85. Основні складові концепції сталого еколого-економічного розвитку
86. Глобалізація та екологізація міжнародних відносин

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання знань студентів

Поточне тестування		Підсумковий семестровий контроль	Сума
Розділ 1	Розділ 2	до 40 балів	до 100 балів
до 30 балів	до 30 балів		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом року (семестру)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)
90 – 100	відмінно	зараховано
70– 89	добре	зараховано
50– 69	задовільно	зараховано
1 – 49	незадовільно	не зараховано

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня знань студентів з певних лекційних питань навчальної програми та набуття навичок щодо розв'язання конкретних практичних ситуацій.

Самостійна робота студентів – виконання контрольної роботи (ІНДЗ).

Підсумковий контроль здійснюється в формі іспиту.

Студент вважається **допущеним до іспиту** на підставі:

- для денної форми навчання – наявності всіх виконаних практичних завдань та двох розділів,

- для заочної форми – зарахованих ІНДЗ.

Види та форми контролю знань студентів

	Види поточного контролю знань студентів	Форма підсумкового контролю знань студентів
Розділ 1	Тестові, розрахунково-аналітичні та ситуаційні завдання	Іспит
Розділ 2	Тестові, розрахунково-аналітичні та ситуаційні завдання	
Підсумковий семестровий контроль	Теоретичні та тестові запитання, розрахунково-аналітичні та ситуаційні завдання	
ІНДЗ	Реферат, контрольна робота	

Критерії оцінювання письмової екзаменаційної роботи

Екзаменаційний білет містить **5 питань**, кожне з яких оцінюється від **0 до 8 балів**.

Екзаменаційний білет складається з:

- Тестове завдання
- Трьох теоретичних запитань
- Розрахунково-аналітичне завдання

За результатами іспиту студенти отримують оцінки:

“5” – “відмінно”,

“4” – “добре”,

“3” – “задовільно”,

“2” – “незадовільно”

та за шкалою ECTS

60 % - результати модульних контролів, 40 % - результати іспиту

Іспит проводиться в письмовій формі; регламент – 2 академічних години.

Студент має право на апеляцію відповідно встановленого порядку

Оцінювання тестових завдань:

за кожен правильну відповідь – 1 бал

Кількість правильних відповідей, балів	Оцінка за національною шкалою
10	Відмінно
8-9	Добре
5-7	Задовільно
до 5	Незадовільно

Оцінювання теоретичної підготовки:

Оцінка “5” (відмінно) – виставляється студенту, який показав всебічні, систематизовані, глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати теоретичні завдання та грамотно, творчо інтерпретувати одержані результати, продемонстрував знання основної та додаткової літератури, має творчий нахил в розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу.

Оцінка “4” (добре) – виставляється студенту, який показав повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав теоретичні завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, показав систематичний характер знань, але припустив окремі несуттєві помилки, які не мають принципового характеру.

Оцінка “3” (задовільно) – виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, що є необхідним для подальшого навчання, в цілому справився з поставленим завданням, але при цьому окремими навичками володіє невпевнено, демонструє здатність

упоратися з виконанням завдань, передбачених теоретичною частиною іспиту, але не в змозі зробити певні аналітичні висновки.

Оцінка “2” (незадовільно) – виставляється студенту, який не засвоїв необхідний теоретичний навчально-програмний матеріал, допустив принципові помилки у виконанні передбачених іспитом завдань та не виявив безсумнівної спроможності продовжувати навчання.

Оцінювання розрахунково-аналітичних завдань:

Оцінка “5” (відмінно) – отримує студент, який дав вірні відповіді на запитання завдання, показав системні знання, ретельно описав і чітко оформив алгоритм відповіді, зробив належні висновки.

Оцінка “4” (добре) – отримує студент, який дав вірні відповіді на всі запитання, але не дотримався належного алгоритму, неповно зробив висновки або не показав творчого системного підходу до проблеми.

Оцінка “3” (задовільно) – отримує студент, який в цілому виконав завдання, але не дав вірні вичерпні відповіді, не зробив висновки.

Оцінка “2” (незадовільно) – студент, який не дав вірної відповіді.

ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Вважали багатством країни золото і срібло, заохочували накопичення їх в країні, відстоювали політику протекціонізму:

- а) меркантилісти,
- б) фізіократи,
- в) кейнсіанці,
- г) інституціоналісти,
- д) неокласики,
- є) марксистки.

Розглядають ринкову економіку як таку, що здатна до автоматичного саморегулювання, роль держави обмежується жорсткою кредитно-грошовою політикою:

- а) меркантилісти,
- б) фізіократи,
- в) кейнсіанці,
- г) інституціоналісти,
- д) неокласики,
- є) марксистки.

Система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму:

- а) економічний лібералізм,
- б) економічний дирижи́зм.

Лібералізована система управління національною економікою, в якій основний акцент переноситься на ринкові регулятори економічних процесів, державне регулювання зводиться до створення сприятливих умов до розвитку бізнесу – це національна модель державного регулювання економіки:

- а) американська,
- б) японська,
- в) шведська,
- г) німецька,
- д) східноазійська.

Централізоване регулювання соціально-економічного розвитку на основі використання економічних і неформальних форм, домінує психологія колективізму, солідарності, – це національна модель державного регулювання економіки:

- а) американська,
- б) японська,
- в) шведська,
- г) німецька,
- д) східноазійська.

Функціонування державних фінансів, формування державного бюджету та державних витрат – це форма державного регулювання економіки:

- а) бюджетно-податкова,
- б) кредитно-грошова,
- в) адміністративно-економічна,
- г) цінова.

Форма цільової фінансової або матеріальної допомоги держави окремим суб'єктам економіки – це метод державного регулювання економіки:

- а) субсидія,
- б) субвенція,
- в) дотація,
- г) ліцензування,
- д) держконтракт.

Керує всіма сферами діяльності суспільства, включаючи економіку:

- а) Президент України
- б) Конституція України
- в) Верховна Рада України
- г) Кабінет Міністрів України

Визначає головні напрями економічної політики держави, спрямовує зовнішньоекономічну діяльність і торгівлю:

- а) Міністерство економіки
- б) Фонд державного майна
- в) Державне казначейство
- г) Служба безпеки України

Прийняття та зміна законів, постанов, інших законодавчих актів і контроль за їхнім виконанням, в Україні належить до компетенції органу:

- а) Президент України
- б) Міністерство економіки
- в) Верховна Рада України
- г) Кабінет Міністрів України

Навчально-методичне видання

Державне та регіональне управління

Навчально-методичний комплекс дисципліни
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент
зовнішньоекономічної діяльності»

Євтушенко Вікторія Анатоліївна
Євтушенко Ганна Валентинівна
Сорін Богдан Володимирович

Відповідальний за випуск: В.А. Євтушенко

Формат 60 x 84/16 Папір офсет. Друк офсет.

Ум.-друк. арк. 0,76 Обл.-вид. арк. 1,2 100 прим.

ХНУ імені В.Н. Каразіна, Україна, 61022, Харків, пл. Свободи,4.

РІЗО ХНУ імені В.Н. Каразіна